

Kelan tilannekatsaus ja Ukrainan tilanteen vaikutus Kelan palvelukäytäntöihin

Kirsi Metsävainio
ma. etuuspäällikkö
6.5.2022

Kela|Fpa®

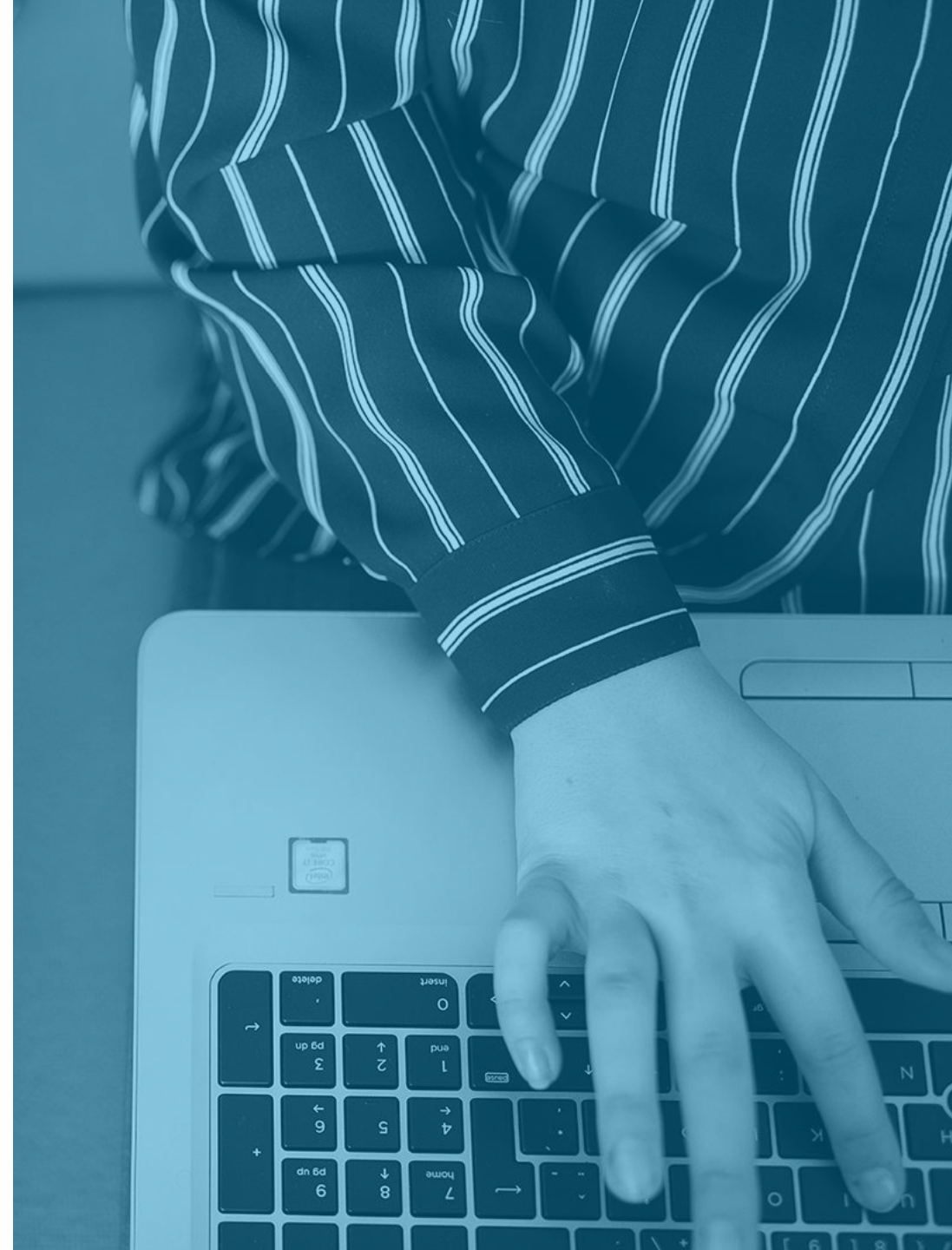

Ajankohtaista

- Uudistettu etuusohje otettiin käyttöön 16.3.2022 [Toimeentulotuki \(kela.fi\)](https://kela.fi)
- Ylimääräinen indeksikorotus 1.8.2022
- Yhteinen tilanneselvitys toimeentulotuen toimeenpanon nykytilasta Kuntaliiton kanssa

Ukrainalaisten useat vaihtoehdot saapua Suomeen

- Tilapäisen suojelun direktiivin mukainen oleskelulupa
 - Tätä suositellaan ensisijaisesti maahan saapuville ukrainalaisille
 - Rekisteröityminen poliisin tai rajaviranomaisen luona.
- Turvapaikanhakija
 - Turvapaikkaa voi Suomessa hakea rajaviranomaisen tai poliisin luona.
- Muulla syyllä haettu oleskelulupa (esim. työskentelyn, perhesiteen tai opiskelun perusteella)
- 90 päivän viisumivapaa oleskelu Schengen-alueella
 - Jos oleskelu kestää yli 90 päivää, pitää hakea oleskelulupa

Oikeus palveluihin - tilapäinen suojelu

- Maahanmuuttovirasto vastaa palveluiden järjestämisestä
- Oikeus majoitukseen vastaanottokeskuksessa
- Vastanottoraha, jos ei voi itse hankkia toimeentuloa

Tilapäistä suojelua saavan oikeus Suomen sosiaaliturvaan

- Tilapäistä suojelua saavalla voi olla oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, jos Kela arvioi hänen asuvan Suomessa vakinaisesti. Arviointi perustuu kokonaisharkintaan. Kela voi katsoa henkilön asuvan vakinaisesti Suomessa, jos
 - hänen perheenjäsenensä (puoliso tai alaikäinen lapsi) asuu jo Suomessa
 - hän on aiemmin asunut Suomessa
 - hän työskentelee tai opiskelee Suomessa vähintään kaksi vuotta tai
 - oikeuden Kelan etuuksiin voi saada myös silloin, jos työskentelee Suomessa ja palkka on vähintään 741,75 euroa kuukaudessa.

Yleinen asumistuki

- Yleisen asumistuen saaminen edellyttää, että Kela arvioi henkilön asuvan Suomessa vakinaisesti.
- Lisäksi asumistuen saaminen edellyttää muun muassa, että ruokakunnalla on asumismenoja vakinaiseksi asunnoksi katsottavasta, Suomessa sijaitsevasta vuokra-asunnosta, asumisoikeusasunnosta tai omistusasunnosta.

Perhe-etuudet

- Oikeus, jos Kela arvioi hakijan ja lapsen asuvan Suomessa vakinaisesti tai jos hakija työskentelee Suomessa ja palkka on vähintään 741,75 euroa kuukaudessa ja muut etuuden edellytykset täyttyvät:
 - Lapsilisä
- Oikeus, jos Kela arvioi hakijan tai etuudensaajan asuvan Suomessa vakinaisesti ja muut etuuden edellytykset täyttyvät:
 - Äitiysavustus
 - Elatustuki
- Ei oikeutta lasten kotihoidontukeen, jos oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella.
 - Oikeus saattaa syntyä, jos lapsella oikeus ns. subjektiiviseen varhaiskasvatukseen.
- Vanhempainpäivärahat edellyttävät hakijan 180 päivän sairausvakuutettuna oloa ennen laskettua synnytysaikaa.

Ukrainasta Suomeen tulleen oikeus Kelan eläkkeeseen

Tilapäistä suojelua saavan oikeus eläkkeeseen

- Tilapäistä suojelua saava ei voi saada Kelan eläkkeitä

Oikeus eläkkeeseen, jos henkilöllä on oikeus Suomen sosiaaliturvaan

- Suomessa vakinaisesti asuvalla henkilöllä voi olla oikeus Kelan eläkkeisiin, jos hän on asunut Suomessa vähintään 3 vuotta ja täyttää muut eläkkeiden saamista koskevat edellytykset. Suomessa asumisen ei tarvitse olla yhtäjaksoista.

Venäjän talouspakotteiden vaikutus Kelan eläkkeisiin

Miten ruplan kurssin romahdus huomioidaan Kelan eläkkeissä ja eläkkeensaajan asumistuessa?

- Kansaneläkkeen, takuueläkkeen, lapsikorotuksen ja perhe-eläkkeiden maksaminen (lukuun ottamatta leskeneläkkeen täydennysmäärää) jatkuu normaalisti tilanteesta huolimatta.
- Näitä etuuksia ei tarkisteta pelkästään valuuttakurssin vaihtelun vuoksi.
- Eläkkeensaajan asumistuki voidaan kuitenkin tarkistaa ruplan kurssin muuttumisen vuoksi, jos tuloissa tapahtuu huomattava muutos. Leskeneläkkeen täydennysmäärässä menetellään samalla tavalla tulojen muuttuessa.
 - *Tarkistus voidaan tehdä tuensaajan hakemuksesta aikaisintaan 6 kuukauden kuluttua tuen myönnöstä tai edellisestä tarkistamisesta*
- Kelan eläkkeiden ja eläkkeensaajan asumistuen maksaminen jatkuu ennallaan, vaikka Venäjän eläkkeen käyttöön saamisessa voi olla vallitsevan tilanteen vuoksi ongelmia.

Perustoimeentulotuki – yleinen lähtökohta

- Asiakkaan maassaolo voi olla toimeentulotuen näkökulmasta joko **tilapäistä** tai **muuta kuin tilapäistä**. Asiakkaan ei tarvitse olla esimerkiksi vakuutettu eikä hänellä tarvitse olla kotikuntaa perustoimeentulotuen myöntämiseksi. Perustoimeentulotukioikeuden kannalta ratkaisevaa on asiakkaan oleskelun luonne ja tuen tarve. Oleskelun luonne arvioidaan aina tapauskohtaisesti kokonaisharkinnalla.
- **Muutoin kuin tilapäisesti** Suomessa oleskelevalla henkilöllä on oikeus perustoimeentulotukeen samoilla edellytyksillä kuin esimerkiksi täällä vakinaisesti asuvilla ja oleskelevilla.
- Myös **tilapäisesti** oleskelevalla henkilöllä voi olla oikeus **kiireellisenä perustoimeentulotukena myönnettävään välttämättömään huolenpitoon** (ruoka ja välttämättömät reseptilääkkeet), jotka myönnetään maksusitoumuksin.

Perustoimeentulotuki

- Ukrainasta saapuvat henkilöt voidaan perustoimeentulotuen näkökulmasta jakaa karkeasti neljään eri ryhmään:
 1. Jos henkilö on hakenut turvapaikkaa, hän kuuluu vastaanottopalveluiden piiriin. Oikeutta perustoimeentulotukeen ei pääsääntöisesti muodostu.
 2. Jos henkilö on hakenut tai saa tilapäistä suojelua, hän kuuluu vastaanottopalveluiden piiriin. Oikeutta perustoimeentulotukeen ei pääsääntöisesti muodostu.
 3. Jos henkilö on hakenut jotakin muuta oleskelulupaa, esimerkiksi työnteon, opiskelun tai perhesiteen perusteella, arvio perustoimeentulotukioikeudesta tapauskohtaisella kokonaisharkinnalla. Asiakkaalle turvataan tarvittaessa vähintään välttämätön taloudellinen tuki.
 4. Jos hiljattain saapunut henkilö ei ole vielä hakenut oleskelulupaa, hän rinnastuu perustoimeentulotuen näkökulmasta lähtökohtaisesti turistiin. Asiakkaalle turvataan tarvittaessa vähintään välttämätön taloudellinen tuki.

Perustoimeentulotuki – Ukrainan tilanteen perusteella väliaikainen poikkeusmenettely

- Maahanmuuttoviraston tiedotteen mukaan vastaanottokeskusten palvelut yksityismajoituksessa oleville ovat paikoin ruuhkautuneet eivätkö kaikki asiakkaat eivät ole saaneet vastaanottorahaa ajallaan.
- Poikkeustilanteen vuoksi Kela voi tarvittaessa myöntää tilapäisesti henkilölle kiireellistä, välttämätöntä tukea perustoimeentulotukena, jos hän ei ole vastaanottokeskuksen palvelujen ruuhkautumisen vuoksi saanut välttämätöntä taloudellista tukea vastaanottokeskuksesta.
- Poikkeusmenettelyn jatkamista arvioidaan viikoittain. Tähän asti tarvetta tällaiseen poikkeusmenettelyyn on ollut vain vähän.

Kiitos

Kirsi Metsävainio
Ma. etuuspäällikkö
Kela, etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö
Toimeentulotukiryhmä

[Tietoa Ukrainan sodan vaikutuksista Kelan etuuksiin - kela.fi](https://kela.fi)

Kela|Fpa